

Peajumalateenistuse kord

I. Armulauapühäl

1. Pihtitalitus

1. *KOGUDUS* laulab alguslaulu. Viimse salmi ajal astub õpetaja altari ette ja (altari poole) palvetab vaikselt.

Märkus 1. Pihti puhul on alguslauluks mõni pihtilaul.

Märkus 2. Koguduse laulukoor võib soovi korral koguduse alguslaulu järele laulda lisa toodud palvesõnu või vastava püha kohase psalmi.

2. *ÕPETAJA* (koguduse poole) loeb algussalmid (Introitus) (vt. lisa), lõpetades kiitusega (Gloria Patri):

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

KOGUDUS laulab: Nõnda kui alguses oli, nüüdki on ja jääb igavesest ajast igavesti. Aamen.

Märkus 1. Kui piht peetakse jumalateenistuses, siis järgneb see kohe kiitusele (Gloria Patri) ning peajumalateenistuse korra p. 3 ja 4 asendatakse pihtikorra vastava osaga.

Märkus 2. Palvapäeval ütleb õpetaja siinkohal: „Tõuse, armas kogudus, püsti ja kuule Jumala, oma Issanda, pühi käske” ja loeb 2. Moos. 20,2—14: „Mina olen Jehoova, sinu Jumal, sul ei pea teisi jumalaid olema” jne., mille järele kogudus laulab: „Keset selle elu sees”, 1. salmi. Piht järgneb sel korral kümne käsu lugemisele.

3. *ÕPETAJA* (koguduse poole) (Invitatorium):

Issandas armastatud vennad ja õed. Me oleme siia kokku tulnud Jumalat vaimus ja tões kummardama, Teda kõigi Tema heategude eest tänama ja Temalt kõike paluma, mida meile ihu ja hinge poolest tarvis on. Siis tunnistagem enne seda, oma kõlvatut lugu õieti tundes, oma patud Temale üles, üheskoos südamest nõnda üteldes:

Või:

Väga õnnis on inimene, kelle üleastumine on andeks antud, kelle patt on kinni kaetud. Sellepärast tunnistagem Issandale oma patud üles, südamest nõnda üteldes:

ÕPETAJA (altari poole) (Confiteor):

Halastaja Jumal ja Isa! Me tunnistame Sinule üles oma mitmesugused patud ja üleastumised, miska me Sinu viha ja nuhtluse oleme ära teeninud. Vaata taevast halastusega meie peale ja anna meile kõik meie patud andeks oma armsa Poja, meie Õnnistegija, Jeesuse Kristuse kalli lunastuse pärast.

KOGUDUS laulab (Kyrie): Issand, halasta! Kristus, halasta! Issand, halasta!

4. *ÕPETAJA* kuulutab pattude andeksandmist (koguduse poole) (Absolutio):

Kõigeväeline, igavene Jumal on Jeesuses Kristuses meie peale halastanud ja annab meile Tema pärast kõik meie patud andeks, annab meile ka armu, et oma elu parandame ja igavese elu pärime (Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei pea hukka saama, vaid et igavene elu temal peab olema).

KOGUDUS laulab: Aamen! ja tõuseb siis püsti ning jääb seisma, kuni usutunnistus on loetud.

5. *ÕPETAJA* (koguduse poole) laulab (Gloria in excelsis):

Au olgu Jumalale kõrges!

Märkus. Kui õpetaja ei laula, loeb ta lauldavad liturgia osad.

KOGUDUS vastab (õpetaja on pöördunud altari poole) lauldes:

Au, kiitus olgu igavest... (LR. nr. 1).

Kristuse kannatamise ajal laulab õpetaja (Gloria in excelsis asemel):

Tall, kes on tapetud, on väärt võtma väge ja kiitust ja au igavesti.

KOGUDUS vastab lauldes: Oh süüta Tall, oh Jeesus... (LR. 181).

Jõulu, ülestõusmise ja nelipühi pühal ja Kolmainu Jumala pühal laulab *ÕPETAJA*:

Au olgu Jumalale kõrges.

KOGUDUS vastab: Ja maa peal rahu ja inimestest hea meel.

KOOR (Laudamus):

Me kiidame Sind, me kummardame Sind, me täname Sind, me austame Sind, me ülendame Sind Sinu suures aus, Issand Jumal, taevane Kuningas, Kõigeväeline Isa, Jeesus, Jumala ainusündinud Poeg, Sa Kõigekõrgem, ja Sind, oh Püha Vaim! Issand Jumal, Sa Jumala Tall, Isa Poeg, kes kannad ära maailma patud, võta vastu meie palve! Kes Sa istud Isa paremal käel, halasta meie peale! Sest Sina oled püha, Sina oled Issand, Jeesus Kristus, Püha Vaimuga Jumala Isa austuses.

KOGUDUS laulab: Au, kiitus olgu igavest... (LR. nr. 1).

Märkus. Koori puudumisel võib õpetaja „Laudamus” lugeda (altari poole).

2. Sõna- ja palvetalitus

6. Suurtel pühadel ja pühade ajal laulavad *ÕPETAJA* (koguduse poole) ja *KOGUDUS* vastastikku salmikest (versiculus) (vt. lisa).

Märkus. Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

7. *ÕPETAJA* (koguduse poole) laulab (Salutatio):

Issand olgu teiega!

KOGUDUS vastab: Ja sinu vaimuga!

8. *ÕPETAJA* laulab laulupalvet (Collecta): (koguduse poole) (altari poole)

Palugem!

Issand Jumal, taevane Isa, meie palume Sind, juhata ja valitse meid oma Püha Vaimu läbi, et kõigest südamest Sinu sõna kuuleme ja vastu võtame, ja seeläbi pühitsetud saame, Jeesuse Kristuse, Sinu Poja peale kõik oma lootuse paneme, oma elu Sinu sõna järele parandame, kõige pahanduse eest hoiame ja igavesti õndsaks saame, sellesama Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen!

Märkus. Teisi laulupalveid vt. lisa.

9. *ÕPETAJA* (koguduse poole):

Kuule, Kristuse kogudus, Jumala sõna, nagu seda loeme evangeeliumis (... kirjas) ... peatükis ... salmist kuni ... salmini

ja loeb siis pühapäeva või püha kohase evangeeliumi või epistli.

KOGUDUS laulab 1) epistli lugemise järele: Halleluuja! Halleluuja! Halleluuja! 2) evangeeliumi lugemise järele: Kiitus olgu Sulle, oh Kristus!

Märkus 1. Kannatamise ajal lauldakse „Kiitus olgu Sulle, oh Kristus” ja „Halleluuja” asemel ainult „Aamen”.

Märkus 2. „Kiitus olgu Sulle, oh Kristus” või „Halleluuja” järele võib asetada koorilaulu.

10. *ÕPETAJA* (koguduse poole) kutsub kogudust usu tunnistamisele (Invitatorium):

Tunnistagem ühel meelel Jumala ees oma püha ristiusku, üheskoos südamest nõnda üteldes (Credo):

Meie usume Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse // Ja Jeesusesse Kristusesse, // Jumala ainusündinud Pojasse, // meie Issandasse, // kes on saadud Pühast Vaimust, // ilmale toodud neitsist Maarjast, // kannatanud Pontius Pilatuse all, // risti löödud, surnud ja maha maetud, // alla läinud põrguhauda, // kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, // üles läinud taevasse, // istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; // sealt tema tuleb // kohut mõistma elavate ja surnute üle. // Meie usume Pühasse Vaimusse, // üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, // pattude

andeksandmist, // ihu ülestõusmist // ja igavest elu.

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

Märkus 1. Tuleb taotleda, et kogudus usutunnistust kuuldavalt tunnistab.

Märkus 2. Lasteristimine paigutatakse tarbekorral Credo järele. Ristimise talituse eel laulab kogudus ristimiselaulu.

Kolmel suurel pühäl ja Kolmainu Jumala pühäl loeb *ÕPETAJA* apostliku usutunnistuse asemel Nikaia usutunnistuse:

Meie usume ainusse kõigeväelisse Jumalasse, Isasse, taeva ja maa, kõigi nähtavate ja nähtamatute asjade Loojasse. Ja ainusse Issandasse Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, kes Isast on sündinud enne kõike maailma aega: Jumal Jumalast, Valgus Valgusest, tõeline Jumal tõelisest Jumalast, sündinud, ei mitte loodud, Isaga ühesugust olemust, kelle läbi kõik on loodud, kes inimeste pärast ja meie õndsuseks taevast on tulnud ja lihaks saanud Püha Vaimu läbi neitsist Maarjast, ja inimeseks saanud, ka meie eest risti löödud Pontius Pilatuse all, kannatanud ja maha maetud, ja kolmandal päeval üles tõusnud kirjade järele, ja on üles läinud taevasse, ja istub Isa paremal käel, ja tuleb jälle auga kohut mõistma elavate ja surnute üle, kelle riigile otsa ei tule. — Ja Issandasse Pühasse Vaimusse, kes elavaks teeb, kes Isast ja Pojast välja läheb, keda Isa ja Pojaga ühes kummardatakse ja austatakse, kes prohvetite läbi on rääkinud. — Ja üht ainust püha, kristlikku apostlikku Kirikut. Me tunnistame üht ainust ristimist pattude andeksandmiseks, ja ootame surnute ülestõusmist ja tulevase maailma elu.

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

11. *KOGUDUS laulab pealaulu.* Viimse salmi ajal astub *ÕPETAJA* kantslisse.

12. Jutlus. *ÕPETAJA* tervitab kogudust apostliku tervitussõnaga ja loeb jutluse aluseks Pühakirja teksti ette. Kogudus kuulab mõlemaid seistes.

13. *KOGUDUS laulab jutluse järele kantslissalmi.*

14. a). Tänu- ja eestpalved armulaualiste, leeriõpilaste, pruutpaaride, hiljuti sündinud ja ristitud laste, lapsevoodi järele kirikusse Jumalale tänu andma tulnud emade, haigete, hiljuti surnute, leinajate jne. eest. Iga liigi kohta ütleb õpetaja ühe Püha Kirja salmi (vt. lisa), aga palve ja tänu paigutatakse üldisesse kirikupalvesse.

Märkus 1. Vajaduse korral, eriti kui häääl altarist küllalt selgesti kirikusse ei kosta, võib üldist kirikupalvet kantslist pidada; seesugusel korral jäävad kirjasõnad tänu- ja eestpalvete puhul, samuti koguduse vastulaulud ära.

b) Koguduse kiriklikku ja vaimulikku ellu puutuvad teadaanded.

Märkus 2. Ilmalikud kuulutused ja teadaanded ei sünni sugugi mitte kantslisse. Kui selleks on eriline vajadus, võib kõster neid pärast jumalateenistust kiriku ukse ees ette kanda.

15. Rahusoovi ja vaikse palve järel lahkub õpetaja kantslist. Kogudus kuulab rahusoovi seistes.

16. *KOGUDUS laulab palvelaulu.* Viimse salmi ajal astub õpetaja altari ette.

17. *ÕPETAJA* (koguduse poole): Palugem!

ja peab (altari poole) kirikupalve (vt. lisad).

KOGUDUS laulab palves vastavas kohas märgitud vastulaule.

Palvepäeval ja raskeil aegadel, nagu lõikusepühäl pärast viljaikaldust, samuti suurel reedel, surnute mälestamise pühäl ja pühadel, mis sügava kurbuse ning patukahetsemise vajadust eriti rõhutavad, on üldiseks kirikupalveks litaania, õpetaja laulu ja lugemisega ning koguduse vastulauludega.

Märkus. Kui kirikupalve peetakse kantslist, siis jääb p. 17 ära ja palvelaulu (p. 16) asemel lauldakse püha õhtusöömaaja laulu (p. 18).

5. Armulauatalitus

18. *KOGUDUS laulab püha õhtusöömaaja laulu ja tõuseb siis püsti, jäädes seisma kuni Jumala armu jagamiseni.*

(19.) Märkus. Kui armulaulused ei ole laulu ajal altari ette kogunenud, kutsub õpetaja neid Pühakirja sõnadega: „Õndsad on need, kellel nälg ja janu on õiguse järele, sest nemad rahuldatakse”, lisades tarbekorral veel juurde erilise kutse.

20. ÕPETAJA (koguduse poole) laulab (Praefatio): Issand olgu teiega!

KOGUDUS laulab: Ja sinu vaimuga!

ÕPETAJA: Tõstke südamed Jumala poole!

KOGUDUS: Meie tõstame südamed Issanda poole.

ÕPETAJA: Tänagem Issandat, oma Jumalat!

KOGUDUS: See on õige ja kohus.

ÕPETAJA (altari poole):

Tõesti, see on õige ja kohus ja hea, et meie Sind, Issand, püha, kõigeväeline Isa, igavene Jumal, igal ajal ja kõigis paigus täname Jeesuse Kristuse, oma Issanda läbi, kelle pärast Sina meie peale armu heidad, meie patud meile andeks annad ja igavest õndsust töotad. Sellepärast laulame kõikide inglite ja taeva väehulkadega Sinu aunimele kiituse laulu.

KOGUDUS laulab (Sanctus):

Püha, püha, püha on Issand! Ja taevast ja maa, ja taevast ja maa on Tema au täis.

21. ÕPETAJA (altari poole) pühitseb leiba ja veini (Consecratio):

Meie Isa, kes Sa oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevast nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast. Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti.

KOGUDUS laulab: Amen.

ÕPETAJA:

Meie Issand Jeesus Kristus, sel ööl, mil Tema ära anti, võttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngritele ning ütles: võtke, sööge, see on Minu ihu (+), mis teie eest antakse, seda tehke Minu mälestuseks.

Selsamal kombel võttis Tema ka karika pärast õhtusöömaaga, tänas, andis neile ja ütles: võtke, jooge kõik sealt seest, seesinane karikas on uus leping Minu veres (+), mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks. Seda tehke iga kord, kui te sellest joote, Minu mälestuseks.

Märkus. Ristimärk võib ka ära jääda.

Või:

ÕPETAJA: Me palume Sind, halastaja, taevane Isa: Önnista seda püha söömaaga kõigile, kes siin Sinu laual koos on, leivast söövad ja karikast joovad ja sellega Sinu Poja ihu ja verd Tema töötust mööda vastu võtavad.

KOGUDUS laulab: Amen.

ÕPETAJA:

Meie Issand Jeesus Kristus, sel ööl, mil Tema ära anti, võttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngritele ning ütles: võtke, sööge, see on Minu ihu (+), mis teie eest antakse, seda tehke Minu mälestuseks.

Selsamal kombel võttis Tema ka karika pärast õhtusöömaaga, tänas, andis neile ja ütles: võtke, jooge kõik sealt seest, seesinane karikas on uus leping Minu veres (+), mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks. Seda tehke iga kord, kui te sellest joote, Minu mälestuseks.

Jeesuse nimel palume: Meie Isa, kes Sa oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevast nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

KOGUDUS laulab: Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti. Amen.

Märkus. Kui ainult 1—2 inimest on armulaual, siis ütleb õpetaja pühitsemise palves: Õnnista sellele (neile), kes Sinu lauale on tulnud, leivast sööma ja karikast jooma ja sellega..... vastu võtab (võtavad).

Koduses armulauatalituses üteldakse eelmiste sõnade asemel: „kes täna siin leivast sööb ja karikast joob ja sellega vastu võtab.”

22. *ÕPETAJA* (silmad koguduse poole) ütleb (Exhortatio ja Pax vobiscum):

Nii sagedasti kui te seda leiba sööte ja sellest karikast joote, kuulutage Issanda surma, kuni Ta tuleb. Issanda rahu olgu teie kõikidega!

KOGUDUS laulab: Amen

23. Püha õhtusöömaaja jagamine (Distributio):

ÕPETAJA (leiba andes): Võtke, sööge, see on meie Issanda Jeesuse Kristuse ihu, teie eest surma antud. See kinnitagu ja hoidku teid õiges usus igaveseks eluks!

(Karikat ulatades): Võtke, jooge, see on meie Issanda Jeesuse Kristuse veri, teie eest valatud pattude andeksandmiseks. See kinnitagu ja hoidku teid õiges usus igaveseks eluks!

24. *KOGUDUS laulab sel ajal (Agnus Dei):*

Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, halasta meie peale! Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, halasta meie peale! Kristus, Jumala Tall, kes maailma patud kannad, anna meile oma rahu!

Tarbekorral laulab kogudus veel püha õhtusöömaaja laule.

ÕPETAJA saadab iga laudkonna ära mõne Pühakirja sõnaga, lõpetades rahusooviga: Minge rahuga! ja ristimärgiga.

Märkus 1. Vastavad soovisõnad leiduvad lisa.

Märkus 2. Kui õpetaja soovib ise ühes kogudusega Jumala armu vastu võtta ja kohal ei ole teist õpetajat, kes temale seda võiks anda, siis ta peaks, kui see on vähegi võimalik, enne mõne ametivenna juures pihtil käima ja armukuulutuse vastu võtma. Armulauatalituses õpetaja otsekohe pärast apostli sõna „Nii sagedasti kui te seda leiba sööte ...” ja rahusoovi (p. 22) pöörduv altari poole ja ütleb leiba võttes: „Sinu ihu, Issand Jeesus Kristus, kinnitagu ja hoidku mind õiges usus igaveseks eluks. Amen.”

Pärast leiva jagamist esimesele laudkonnale võtab ta (altari poole pöörduvalt) karika, joob ja ütleb: „Sinu veri, Issand Jeesus Kristus, kinnitagu ja hoidku mind õiges usus igaveseks eluks. Amen.”

4. Tänamise ja õnnistamise talitus

25. *ÕPETAJA* (koguduse poole, kes on püsti tõusnud) laulab (Benedicamus):

Tänage Issandat, sest Tema on hea. Halleluuja!

KOGUDUS: Ja tema heldus kestab igavesti. Halleluuja!

Märkus. Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

26. *ÕPETAJA* (altari poole) laulab tänapalvet:

Meie täname Sind, kõigeväeline Jumal, et Sa oma sõna ja sakramendiga meid oled jahutanud, ja palume Sind: õnnista meile seda armust, et meie Sinu sisse kindlasti usume ja kõik üksteist südamlikult armastame Jeesuse Kristuse. Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

KOGUDUS laulab: Amen.

Märkus. Teisi laulupalveid vt. lisa.

27. *ÕPETAJA* (koguduse poole) jagab õnnistust:

Issand õnnistagu sind ja hoidku sind! Issand lasku oma pale paista sinu peale ja olgu sulle armuline! Issand tõstku oma pale sinu üle ja andku sulle rahu! +

KOGUDUS laulab: Amen! Amen! Amen!

28. Lõpplaul.

II Jumalateenistus ilma armulauata

Pihti- ning sõna- ja palvetalitus toimub eespool märgitud p. 1—16 korras ja jätkub siis järgmiselt:

17. *ÕPETAJA* (koguduse poole): Palugem! ja peab (altari poole) kirikupalve (või litaania), lõpetades Meie Isa palvega (kirikupalve lõpus sõnade järel „...tahan ikka kiita Sind” seisev „amen” jääb niisugusel korral ära).

KOGUDUS laulab, kus see viisiks, aameni asemel „Nüüd laulgem aamen rõõmuga ...” (LR. nr. 23,9).

Märkus 1. Kui kirikupalve peetakse kantslist, ütleb õpetaja ise Meie Isa palve lõpul „amen” ja koguduse poolt lauldav „Nüüd laulgem aamen . . .” jääb ära.

Märkus 2. Kui laste loetamist peetakse jumalateenistuses, siis toimugu see siinkohal.

Tänamise ja õnnistamise talitus

18. *ÕPETAJA* (koguduse poole, kes püsti on tõusnud) laulab (Laudatio):

Issanda nimi olgu kiidetud ja austatud! Halleluuja!

KOGUDUS vastab: Igavesest ajast igavesti. Halleluuja!

Märkus. Kannatamise ajal jääb „Halleluuja” ära.

19. *ÕPETAJA* (altari poole) laulab tänupalvet:

Issand Jumal, taevane Isa, meie täname Sind südamest, et Sa ennast leida annad iga kord, kui meie kahetseva ja uskliku meelega Sinu palet otsime, meile ka oma Püha Vaimu abi armust annad, et meie ainult kuuljad ei oleks, vaid Sinu sõna järele ka teeksime, sellest oma nõtra usku kinnitaksime, ja oma elu seda mööda elaksime ja viimaks õndsaks saaksime Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

KOGUDUS laulab: Aamen.

Märkus. Teisi laulupalveid vt. lisa.

20. *ÕPETAJA* (koguduse poole) jagab õnnistust:

Issand õnnistagu sind ja hoidku sind! Issand lasku oma pale paista sinu peale ja olgu sulle armuline!
Issand tõstku oma pale sinu üle ja andku sulle rahu! +

KOGUDUS laulab: Aamen! Aamen! Aamen!

21. Lõpplaul.